

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS AUTORIŲ TEISIŲ IR GRETUTINIŲ TEISIŲ
ĮSTATYMO NR. VIII-1185 2, 25, 31, 32, 63, 75 STRAIPSNIŲ IR 3 PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU – PROJEKTAS)
(TAP NR. 18-1719; TAIS Nr. 18-10473(2))**

2018-10-25 Nr.NV-2832

Vilnius

Įvertinę Projekto ir jo lydimųjų dokumentų (Vyriausybės nutarimo projekto, teikimo ir aiškinamojo rašto) atitiktį ES teisės aktams, įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus.

1. Vyriausybės nutarimo projekto 1 punkte turi būti rašomas toks pat Projekto pavadinimas, koku jis bus teikiamas Seimui (<...> **63, 75** straipsnių **ir** 3 priedo<...>“).

2. Siūlytume tikslinti Projekto 1 str. 1 d., kuria Įstatymo 2 str. papildomas 15 d., nes, ją nevisai tinkamai tikslinant pagal Teisingumo ministerijos pasiūlymą, liko nebeaišku, koks *subjektas* gali būti *įgaliotasis subjektas* (juridinis asmuo, fizinis asmuo, asmuo, jų padaliniai ir pan.). Siūlome apsvarstyti, ar nebūtų tikslinga šią dalį formuluoti taip, kad įgaliotasis subjektas yra juridinis asmuo arba kitas subjektas (jo padalinys), kuris nesiekdamas pelno <...>, įskaitant viešąsias įstaigas arba kitą juridinio asmens teisinę formą turinčias ne pelno organizacijas <...>.

3. Nors Projekto 1 str. 3 d., kuria Įstatymo 2 str. papildomas 33 d., naudos gavėjas apibrėžiamas kaip asmuo, kuris nepajėgia *naudotis kūriniais* ir t.t. (atsižvelgiant į Lietuvos aklųjų bibliotekos pasiūlymą), manytume, kad tokia formuluotė nėra tinkama dėl šių priežasčių: 1) galiojančiame Įstatyme terminas „naudoti“ ir įvairios jo formos vartojamas visiškai kitu tikslu ir kita prasme (naudojimo būdai ir sąlygos, neatlygintinas naudojimas, panauda ir pan., pvz., kopijų darymas taip pat būtų kūrinio naudojimas), kuri netinka 33 dalyje; 2) Direktyvoje 2017/1564 yra aiškiai nurodoma, kad naudos gavėjas yra asmuo, kuris nepajėgia, negali skaityti spausdinto kūrinio (vartyti knygos, sutelkti žvilgsnio ir pan.); todėl akivaizdu, kad tokia Projekto formuluote išplečiama direktyvos taikymo sritis, t.y. įtraukiant ir audiovizualinius kūrinius, ir kitas be skaitymo galimas naudojimo formas (į kūrinio apibrėžimą tiek Direktyvoje, tiek Projekte yra įtraukiamos ir iliustracijos, todėl kūrinio skaitymas būtų suprantamas ir kaip galimybė susipažinti su iliustracija); 3) tiek Direktyva, tiek Projektas numato tarpvalstybinį prieinamos formos kūrinių platinimą, todėl

plačiau apibrėžiamas naudos gavėjų ratas (Lietuvoje ir ES valstybėse) galėtų kelti Lietuvos teisės ir Direktyvos atitikties klausimą tuo atžvilgiu, kad būtų taikomas platesnis Lietuvos ir užsienio kūrinių naudojimas be autoriaus leidimo ir be autorinio atlyginimo. Tokį nukrypimą nuo Direktyvos būtina reikėtų įsivertinti ir pagrįsti.

4. Projekto 2 str. keičiamo Įstatymo 25 str. 2 d. vartojama formuluotė „įskaitant garso formą (garso knygos)“, tuo įtvirtinant, kad gali būti tik viena garso forma, t.y. garso knygos; tuo tarpu Direktyvoje analogiška formuluotė pateikiama kaip nebaigtinis galimų garso formų sąrašas nurodant tik tipiškiausią tokios formos pavyzdį, t.y. garso knygą („įskaitant garso formą, *kaip antai* garso knygos“). Todėl jei šiuo metu ar ateityje gali būti ir kitų garso formų nei garso knygos, siūlytume aptariamą Projekto nuostatą formuluoti kaip „įskaitant garso formą (garso knygos ir kt.)“ arba „(pvz., garso knygos)“.

5. Projekto 2 str. keičiamo Įstatymo 25 str. 2 d. vartojamas išsireiškimas „atgaminti kūrinių prieinamos formos kopijas“ yra tikslintinas: *atgaminti* galima *kūrinių* padarant kopiją arba kopiją, padarant kitą kopiją, tame tarpe ir prieinamos formos kopiją. Tačiau šiuo atveju, matyt, norėta pasakyti, kad įgaliotieji subjektai gali *pagaminti* kūrinių prieinamo formato kopiją arba atgaminti kūrinius padarant prieinamos formos kopijas. Taip pat siūlome įsivertinti, ar nereikėtų tikslinti galiojančio Įstatymo 2 str. 1 d. pateiktą atgaminimo apibrėžtį numatant, kad kūrinys gali būti atgaminamas ir padarant prieinamos formos kopiją.

6. Projekto 2 str. keičiamo Įstatymo 25 str. pavadinimas nurodomas kaip „*kūrinių* panaudojimas“, šio straipsnio 1 ir 2 dalyse minima, kad be autoriaus ar autoriaus teisių subjekto leidimo leidžiama atgaminti ir t.t. *kūrinių*, kai tuo tarpu šio straipsnio 2 ir 3 dalyje (taip pat ir naujoje 2 str. 39 d.) yra minimas „kūrinys *ar kitas objektas*“. Todėl pirmiausia reikėtų tikslinti 25 straipsnio pavadinimą, taip pat veikiausiai ir šio straipsnio 1 bei 2 dalis.

7. Projekto 2 str. keičiamo Įstatymo 25 str. 2 d. vartojamos formuluotės „visoje Europos Sąjungoje“ ir „bet kurioje Europos Sąjungos valstybėje“. Siūlytume suvienodinti ir rašyti visose Europos Sąjungos valstybėse narėse / bet kurioje Europos Sąjungos valstybėje narėje (jei Direktyva netaikoma EEE valstybėms).

8. Projekto 2 str. keičiamo Įstatymo 25 str. 1 d. siūloma vartoti žodį „neįgalieji“ vietoj žodžių „neįgalūs žmonės“. Atitinkamai reikia tikslinti ir galiojančio Įstatymo 20 str. 7 d. 2 p. bei 20¹ str. 6 d. 2 p., kur vartojama sąvoka „neįgalių žmonių“.

9. Dėl Projekto įgyvendinamųjų teisės aktų:

- Projekto aiškinamajame rašte (11 punktą) nurodoma, kad Vyriausybės įgaliota institucija turės patvirtinti Tvarkos, reglamentuojančios taisyklės dėl prieinamos formos kopijų keitimosi Sąjungoje ir su trečiomis šalimis, skirtą įgaliotiesiems subjektams, aprašą. Tas pats nurodoma ir derinimo pažymoje. Pirmiausia, reikėtų tiksliai nuspręsti, ar tai bus tvarkos aprašas, ar

taisyklės, ir aiškinamajame rašte nurodyti tikslų būsimos teisės akto pavadinimą. Antra, apie jokią tvarkos aprašą ar taisyklės nėra užsimenama pačiame Projekte, todėl neaišku, kuo (kuria Įstatymo norma) remiantis Vyriausybė ar Kultūros ministerija kaip įgaliota institucija turės įgaliojimus ją priimti;

- Taip pat nurodoma, kad būsimas tvarkos aprašas ar taisyklės reglamentuos ir keitimąsi „su trečiomis šalimis“, tačiau Projekte apie keitimąsi su trečiomis šalimis apskritai neužsimenama ir net gi draudžiama (konkrečiai nurodant ES valstybes). Kadangi Direktyvos preambulėje nurodoma, kad Marakešo sutartimi nustatomi tam tikri įsipareigojimai dėl Sąjungos ir *prie sutarties prisijungusių trečiųjų šalių* keitimosi prieinamos formos kopijomis, o priemonės, kurių ėmėsi Sąjunga vykdydama tuos įsipareigojimus, yra pateiktos Reglamente (ES) 2017/1563, kurio aiškinimas turėtų sietis su šia direktyva, manytume, kad į Projektą turėtų būti įtrauktos atitinkamos nuostatos šiuo klausimu, nurodyta Vyriausybės įgalios institucijos tvirtinama tvarka ir, prireikus, papildytas 3 priede nurodytų įgyvendinamų ES teisės aktų sąrašas minėtuoju Reglamentu (ES) 2017/1563.

- Projekto aiškinamajame rašte (3 punktas) minimas Kultūros ministro įsakymas Nr. IV-155, tačiau minėtame 11 punkte nenurodoma, kad jį reikės keisti. Atsižvelgiant į tai, kad keistųsi įsakymo teisinis pagrindas (ne 25 str. 1 d., o 25 str. 3 d.), kad atsiranda nauja subjektų kategorija „įgaliotasis subjektas“ ir pan., akivaizdu, kad reikės keisti ir šį įsakymą. Todėl tai turi būti paminėta aiškinamojo rašto 11 punkte.

- Direktyva nereikalauja tvirtinti jokio įgaliotųjų subjektų sąrašo, o tik savanoriškai apie save pranešti valstybės kompetentingai institucijai, kuri, savo ruožtu, apie tai praneštų Europos Komisijai. Sąrašo sudarymas (įtraukimas į sąrašą) yra administracinis veiksmas, kai Direktyvoje yra pabrėžiamas savanoriškas bendradarbiavimas ir bet kokio administracinio tikrinimo vengimas (žr. Direktyvos 11 konstatuojamąją dalį). Todėl manome, kad aukščiau minėtas kultūros ministro įsakymas, bent jau kiek jis skirtas įgaliotųjų subjektų sąrašui sudaryti, turėtų būti pripažintas netekusiu galios atitinkamai tikslinant Projekto 2 str. keičiamo Įstatymo 25 str. 3 d. formuluotes, numatant, kad Vyriausybės įgaliota institucija tik skelbia informaciją apie Lietuvos Respublikoje įsisteigusius įgaliotuosius subjektus ir šią informaciją praneša Komisijai.

- Atitinkamai Projekto 2 str. keičiamo Įstatymo 25 str. 3 d. reikia atsisakyti žodžių „kuri ją skelbia viešai centriname informaciniame punkte“, nes Lietuvos įstatymai negali nustatyti pareigų Europos Komisijai, arba nurodyti tik informacijos teikimo Europos Komisijai tikslą - „viešam skelbimui centriname informaciniame punkte“.

10. Siūlytume dar kartą peržiūrėti, ar Projekto lyginamasis variantas atitinka Projektą, nes juose galima pastebėti neatitikimų (pvz., 2 str. 3 d. „regėjimo sutrikimą“ / „regos sutrikimą“, Projekto lyginamajame variante kai kur neišskirti atliekami pakeitimai.

11. Projekto 7 straipsnyje, kuriuo pildomas Įstatymo priedas, Vyriausybės nutarimo projekto 2 punkte, taip pat teikime ir aiškinamajame rašte reikėtų rašyti tikslų įgyvendinamos direktyvos pavadinimą: „2017 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) **2017/1564** dėl aklų, regos sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo **negalia** turinčių asmenų labai leidžiamų tam tikrų būdų naudoti tam tikrus autorių teisių ir gretutinių teisių saugomus kūrinius ir kitus objektus, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo“, taip pat, nurodant Direktyvos paskelbimo šaltinį, nurodyti tik pirmąjį paskelbimo OL puslapį (OL 2017 L 242, **p. 6**).

Teisės grupės vyriausiasis patarėjas

Deividas Kriaučiūnas

Deividas Kriaučiūnas, tel. 870663817, el. p. deividas.kriauciunas@lr.lt